

31.8.38

מלחמה או לא מלחמה? זוהי השאלה המחרידה עכשיו אולי חצייה של אירופה. אחמול בזהאספ
הקבינט הבריטי באומן מיוחד עם ציר אנגליה בבולין - גברת המתיחות, היום היא רפתה
קצת אבל עדיין אין איש יכל לענות בבטחון על השאלה הממאירה.

חבר אחד של הקבינט שוחח עם אחד מאנשינו אחמול ואמר - שהמצב לא בטוח, וחשש המלחמה,
אממאלג מאפיל עכשיו על הכל.

יתכן שפתרון השאלה תלוי רק באדם אחד - ואף הוא אולי עדיין אינו יודע בדע זה את
ההסוכה: היטלר, מצמיט לנאטמו בשכוע הבא בניירנברג.

וכשאיין ידיעה ברורה - יש מקום לכל מיני סברות, יש אומלים שהנאצים חוששים למלחמה,
קיומם וקיום מעשרם יטובן במלחמה, וכשם שהבולשביקים הם אדוקים בשלום מתוך טעמי-
משטר - כך גם הנאצים, וכל התמרונים וההתחדות אינם אלא בלוף. ויש אורחים שהנאצים
אינם מספקים אבל דווקא הצבא רוצה במלחמה, הם מחזות מפחדים שכשלוני מהיטלר, אבל אפילו
גרמניה חנוצה - הסכול בעיקר מאלגה הנאצים, ולא גרמניה וגורל הנאצים לא איפפת להם,
הם רוצים במלחמה עכשיו - בשום ששונאיהם עדיין אינם מוכנים, והזמן העובר מבביר את
אנגליה וצרפת. ולכן יש לקדם את פני המלחמה ולהקדיפה.

אולם אין אלו אלא סברות, העהונות אינה עצבנית - אך לא מתוך שאננו. טכנה המלחמה
היא בלי טמק ריאלית, ואיש אינו יכל לדעת מה יהיה בעוד חודש.

לונדון, 8.9.38

קצנלסון חיקר -

זה שלושה ימים אני קשור לחדרי - יש לי שעת או "צננת" ואחרי שובי מאנשוורטן -
אך אני מסוגל כבר להתחלך בחדר ולאחוז בעט, ואני מרגיש צורך לענות בכמה מלים
למכתבך לקשילן מיום 31.8.38, שהענקו שלחת גם אלי.

כמוך אני רואה את המרכז לא בחזית הבשחון אלא במה שאחזק קורא "חזית העוליסית", אם כי יש בלי ספק קשר אמיץ והשפעה-בומלין בין שתי חזיתות אלה. מיום שכתבת מכתבך הורע המצב פי כמה, ויש רושם (בכל אופן מה, מרחוק) כאילו הוקמה בארץ ממסלה ערבית שאין הפקידות הבריטית מעיזה להתגרות בה ברצינות. אולם מובנת לי דאגתך להכרעה הצפויה בטאלה העיקרית - אולם המסימיוס השחור שלך איננו מוצדק, לפי הרגשתי. אין אני קודם כל מקבל את מירושך להוצאת משה במרכז הסמלגה (17.8.36). יתכן שרושם השמיקה שונה מרושם בעריאה, אך בפרוטוקול שבידי נאמר שמשה הוסיף בסוף בקירתו המדינית "הייתי רוצה להזהיר מפני יאוש בלא עת מענין החלוקה מהמדינה".

אין לי מה כל ידיעות נוספות בענין זה. מ.מ. טוען שאין הוא יודע לבטרי מה זוטמת הועדה ואני מוכן להאמין לדבריו אלה, והנחתו שמשה נתן על יסוד ידיעותיו הוא הוא בכללו קולע, אבל אין אני מגיע למסקנה מסימית זו שהסקת מדבריו. בכל אופן אין אני מקבל את החנחה ש"מה שיוצע ע"י הועדה יהיה בלי ספק יותר מהצעת פיל". אם חנחה זו נקבעה ע"י משה - אין לדעתי שום יסוד עובדתי לכך, אף כי אין זה מן הנמנע שהועדה תציע לנו דבר מה גרוע מהצעת פיל, אבל על יסוד הידיעות שיש בידינו לפי שעה - הידיעות שיש בידי משה - אין להגיד זאת בוודאות או כהשערה מבוססת.

כמעט ברור לי שהועדה תשנה את הסכימה של פיל. ועדה זו כמופת לתוראות שנחנו לה, כאשר לא נכתבה לכך שום ועדה אחרת בארץ. ובהוראות יש רמזים ברורים ושקומים לשנויים עיקריים בתכנית פיל. קודם כל - חלוקה משולשת, ז"א הרחבת שטחי המנדט הבריטי. ציינתי דבר זה במאמרי על איגרת אורטמבי-גור, וכבר אז חוויתי דעתי שאין שנוי זה מוכרח להיות דווקא לרעננו. כל מה שידוע לנו עד היום וגם מה שמענו בלונדון מאשר שינוי זה. ואם למשל הנגב - כולו או רובו - יוצא מהמדינה הערבית ויואשר תחת מנדט בריטי על מנת שחנתן האטמרות ליהודים לפתחו ולהמיישב בו - אין להגיד שזוהי פגיעה בתכנית פיל. אין אני אמנם מניח שזה יהיה החבול היחיד שבין חכנית פיל וחכנית וו.דהד. יתכן שיחול שינוי גם בשטח "המדינה היהודית" - אבל רק כשהיו לפנינו כל השנויים ונוכל להעריך את החיוב

והשלילה בשלמותם ובדיוקם אפשר יהיה להגיד אם "התכנית" קילקלה או תקנה.
בכל אופן דבר אחד ברור לזו בהקדמה הקרובה - לאו דווקא החודש או החודשים הקרובים,
אלא יתכן השנה או הסנתיים הקרובות - יש לנו חפקיד אחד מרכזי ו מלחמה על מדינת
יהודית מיד. זוהי האפשרות היחידה לקידום הציונות בימינו אלה. כל השאר אינו אלא
מלחמה בגן ו בשחון, עליה, מנדט, כמובן שנלחם על כל שידול, על כל קומץ עולים, על
כל חוסמה בשחון, על כל אחיזה משפטית, על כל עמדה קטנה וגדולה, אולם בשביל קידום
של הספקל הציוני, שיתלום במקצה מן המקצה את צרכי השעה של העם והארץ - אין אלא סיכוי
אחד ריאליזם הקמת מדינת יהודית.

"חוגי הפקידות המוסמכים" שלך רואים מהרחורי לבס. הם רוצים שענין המדינה יכשל
והריהם מתגבאים כבר על כשלונם לא ספיהם אנו חיים - אם כי איני מזלזל ביכולת המדינה
שלחם. אין פתרון אחר לשאלה במציאות הקיימת. ואם גם בעוד חודש או חודשים יתגלה
איזה עיכוב או מכשול - כמעט שברור לי שהמשטלה האנגלית תהיה מוכרחה לשוב לפתרון זה
במקדט אולא במאוחר. לא יעיצו להמוך את א"י כולה למדינת ערבית מיד או בקרוב, לא
יעיצו להמוך את א"י כולה למדינת יהודית בעתיד (וזהו מירושה של "המסכת המנדט"
בלסוננו אנו), לא יוכלו גם להחמיד זמן רב בטבב הקיים, ואין מוצא אחר אלא חלוקה
והקמת מדינת יהודית. וחפקיד המדיניות הציונית היא החשט הפתרון, למען שלא נשבר
בינתיים, אבל רק מתוך עוררון או רמיון אפשר לנסות לחפש פתרונות אחרים.

חדבר שאני חושש לו ביותר הוא לא כל כך שטח - אלא סממן וסמכות. אם המסכלת האנגלית
סוף סוף תחליט על הקמת מדינת יהודית - חרי יש הגיון והכרח פנימי של מינימום שאין
לגרוע ממנו. לא יתכן שיקימו מדינת שאין לה ערך משקי וצבאי, שאין לה אסמט יכולת קליטה)
וכשרון חיים. התכנית של חרים הן פגוחכות יותר מדי, ומשום כך אינן כל כך מסוכנות.

מה שיש לו לחשש הוא - האטיות הרגילה של האנגלים, וביחוד בענין מטובך וקצח זה,
המהווה "נושא" פוליטי. חושש אני גם שיקצצו מסכות המדינה ויקיפוה כל מיני סייגים,
בשני אלה אני רואה את הסערכת העיקרית, אולם איני שותף לפסיסימיזם הזה שדבר המדינה

נכשל - ואיני רואה - למי שעה בכל אופן - כל צורך לחשוב על אלטרנטיבה, אם אלטרנטיבה זו איננה מלחמתנו המתמדת על עליה, בטחון ועבודה, ברור שמלחמה זו עלינו לעשות בכל שעה ובכל רגע. - בינחיים, מחמיר המצב בעולם, ואין יודע מה ילד יום.
שלום רב, ד.ב.ג.

שלגרמה מו"ם והסתדרות, שנשלחה ודרך בירות 8.9.38, בשעה 17.30 "המצב ביפו ובמחוז הדרום מחמיר. הכנועיות מוציאה מקורות לחושבים, מכריזות עוצר בשכונות, מטילות אימה ומשחלטות על הישוב הערבי. הטלת הכפייה והעגל סמל ההשחלטות, אחטול שדרו ארבעה עשר רובים וארבעה מקדחים מהמשטרה המרכזית ביפו ואת קומת העיריה. פועלי הרכבת לא גוססים לעבודה בלוד מחטר שמירה. מחקרת סכנה השכנות מחבורה, השלטונות פסיביים. קרובי ככיל כל חכנית פעולה חמסכת עבודה ושיטתו אמצ סכנה לארץ ולישוב העברי. דרישתנו היפוש צבאי ביפו ומאטר זרים וחשודים. הרחבת פעולה פלוגות הסערב של הצעון כדרוס, פעולה יותר שיטתית ונמרצת בכל הארץ, גיוס מורחב של גוססים גדרום ובחל-אביב, הרחבת משמרות גוססי הרכבת, הכנה כוח עברי או עברי-כרימי להגנת העבודה גיוס וחסיף בערב. הכרחי להמריץ דרישה מלונדון לשלטונות לאחוז מיר באמצעים חמורים כי מחקרת סכנה של הכרזה שלטון לאומי על ידי הכנועיות".

- - - - -

תרגמנו הסלגרמה והמצאנו אותה למשרד המושכות.

לונדון, 12.9.38.

לדובקין - שלום!

אין ספק שעלינו לנתק קשרינו עם הלויד האיסלקי. למי שעה עלינו לברר אפשרות העליה בקווים אחרים ולהודיע על ביטול רק ^{ביום} האחרון חקו עד לכך לפי ההסכם. הפתרון האידיאלי הוא (אם רק הדבר הוא בגדר אפשרות אקטואלית) חקמת קו יהודי-אנגלי, אפילו תחת דגל אנגלי. אולם טוטנקני אם הדבר הוא בגדר עשיית מהירות?